

ПИТАННЯ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

В умовах Європейської економічної інтеграції України поступово відбувається процес адаптації національної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів із застосуванням нових інструментів, одним із яких є облікова політика. Формування на підприємстві облікової політики є дуже відповідальним завданням, яке полягає не тільки у застосуванні принципів ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, а й у виборі методів та процедур опрацювання облікової інформації [1]. Можна сказати, що бухгалтерський облік на підприємстві починається з розробки облікової політики, від якої напряду залежить ефективність фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання та раціональна організація бухгалтерського обліку.

Отже, основним документом підприємства, який визначає порядок ведення бухгалтерського обліку при відображенні господарських операцій, є облікова політика. Головне призначення облікової політики – це документально закріпити способи ведення бухгалтерського обліку, які застосовуються підприємством.

Термін «облікова політика» з'явився на території України, перш за все, у зв'язку із зміною системи бухгалтерського обліку та проведення реформ відповідно до міжнародних стандартів. Більш широко та офіційно почав вживатися з моменту прийняття Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», згідно якого облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1].

За Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» облікова політика – конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансових звітів [7].

Отже, можемо сказати, що облікова політика – це методи, способи та принципи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, на основі яких здійснюється фінансово – господарська діяльність суб'єкта господарювання на основі діючого законодавства.

Облікова політика відображається в Наказі по підприємству або Положенні «До наказу про облікову політику» до додаються додатки: робочий план рахунків, графік документообігу, посадові інструкції, склад апарату бухгалтерії, склад апарату внутрішнього контролю та інші.

Основними задачами облікової політики сільськогосподарського підприємства є формування набору чітких інструкцій, положень та методів, які дозволять упорядкувати, регламентувати основні ділянки обліку, створити єдину схему документообігу, систему оцінки активів підприємства, сформувати звітність. Ці задачі вирішуються шляхом застосування різних способів ведення бухгалтерського обліку, до яких відносяться: способи групування та оцінки фактів господарської діяльності, погашення вартості активів, організації документообігу, інвентаризації, застосування рахунків бухгалтерського обліку, системи реєстрів бухгалтерського обліку, обробки інформації.

1. Методичний: методи оцінки вибуття запасів; періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів; порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, а також довгострокових біологічних активів та інвестиційної нерухомості, у разі якщо вони обліковуються за первісною вартістю; перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг).

2. Технічний: затвердження робочого плану рахунків; зазначення форми обліку; графік документообігу; план проведення інвентаризації; склад фінансової, податкової, статистичної та оперативної звітності; система внутрішньогосподарського обліку та контролю.

3. Організаційний: організаційна форма бухгалтерської служби; рівень централізації обліку; структура бухгалтерської служби; функціональні обов'язки працівників бухгалтерії; технологія обробки облікової інформації [2].

Складність ведення бухгалтерського обліку в сільському господарстві полягає в тому, що в сільському господарстві велика кількість виробництв, облік в яких повинен вестись окремо (тваринництво, рослинництво, промислові виробництва, допоміжні виробництва і т.д.).

Особливим елементом облікової політики сільськогосподарських підприємств є біологічні активи. Згідно П(С)БО 30 «Біологічні активи» біологічні активи - тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

З метою уникнення невизначеностей та суперечностей стосовно побудови та висвітлення основних положень облікової політики, що можуть виникнути у майбутньому, Міністерством фінансів України було видано Лист № 31-34000-10-5/27793 від 21.12.2005 р. «Про облікову політику» у якому визначено, що встановлення облікової політики належить до компетенції власника (власників) підприємства, органу, уповноваженого управляти державним майном та корпоративними правами держави [2].

При визначенні, якою буде облікова політика необхідно використовувати графіки документообігу, посадові інструкції, плани щодо організації бухгалтерського обліку [3], установчі документи, в яких зазначені основні засади побудови та організації господарської діяльності підприємства.

На нашу думку, під час формування облікової політики підприємство має враховувати:

- форму власності та організаційно - правовий статус підприємства, адже відповідно до розмірів та структури

організації підприємства керівництво обирає форму організації бухгалтерського обліку;

- систему оподаткування (податкове законодавство впливає на принципи та методологію ведення обліку на підприємстві);

- внутрішні фактори, такі як фінансовий та господарський розвиток підприємства, які здійснюють вагомий вплив на облікову політику підприємства (дані фактори поєднують в собі виробничий потенціал та розвиток підприємства у майбутньому, стратегічні підходи до розвитку підприємства, наявність інвестиційних джерел, виробничі фонди та основні засади, які враховуються при формуванні облікової політики);

- технічне оснащення управління (рівень автоматизації значною мірою впливає на форму ведення бухгалтерського обліку, адже при автоматизації бухгалтерського апарату скорочуються витрати часу на здійснення облікового процесу);

- кваліфікаційний рівень працівників підприємства (від рівня освіченості працівників, чисельності, професіоналізму кваліфікованих кадрів залежить робота підприємства);

- розміри діяльності підприємства (формування облікової політики повинно враховувати показники діяльності підприємства, організаційну структуру підприємства).

Тобто, враховуючи вище наведені фактори, можливо сформулювати облікову політику з уникненням помилок у фінансовій звітності, особливо якщо підприємство складається з відокремлених підрозділів чи має філії.

Варто також зауважити, що на сьогодні виникає багато питань безпосередньо при розробці та реалізації облікової політики, які певним чином стосуються нормативної бази, а саме: її обмеженість, адже існує бухгалтерське та податкове законодавство визначає лише основні принципи, методи, прийоми бухгалтерського обліку, але інформація є вичерпною та вузько направленою, що призводить до виникнення великої кількості питань, які не можливо вирішити лише за допомогою облікової політики.

В існуючій нормативній базі немає рекомендацій щодо відображення в обліку і звітності окремих господарських ситуацій і, в результаті чого, більшість рішень, які приймаються на підприємстві, не мають об'єктивного підґрунтя, адже далеко не всі питання можуть вирішуватися на основі облікової політики [4].

Отже, облікова політика підприємства включає в себе сукупність способів, методів та принципів ведення бухгалтерського обліку, а саме спостереження, аналіз та вартісний вимір фінансової та господарської діяльності підприємства. При формуванні облікової політики виникає багато питань щодо технічного потенціалу, організаційних та кадрових можливостей підприємства. На сьогодні більшість власників підприємств відносяться легковажно до процесу формування облікової політики, в результаті чого це негативно відображається на обліковому процесі господарюючого суб'єкта та визначенні фінансових результатів.

Список літератури:

1 Петраков Я.В. Еволюція парадигми використання неподаткових бюджетних доходів як інструменту мобілізації фінансових ресурсів до державного бюджету. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету: зб.* Чернігів: ЧДТУ, 2010. №43. С.209-217. (Серія: Економічні науки).

2 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закону України від 16.07.99 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. Дата звернення (11.12.2018).

3 Радченко О.Д. Складові облікової політики сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2008. №10. С.73-77.

4 Сирцева С.В. Методичні аспекти формування облікової політики на сільськогосподарських підприємствах. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2014. Вип. 11(2). С.334-341.